

ATT FORMGE EN HÄNDELSE

AV: KARIN HÄLL

Duva, 2020, Karin Häll.

På vägen till bussen ser jag en morgon en död mås som ligger med vingarna utsträckta vid trottoarkanten. Det är en så stark och överrumplande scen. Jag stannar till och funderar på om jag tidigare någon gångs sett en så stor mås på så nära håll. Kroppen som ska sväva och skräna ligger nu motsägelsefullt tung, tyst och utbredd intill ett brunt bananskal. Det råder ett slags förnedrande tillstånd över platsen. Bananskalet, som ser ut att höra ihop med måsen, förtar vördnaden av den mäktiga flygaren. Som imiterade måsvingar brer det retfullt ut två av skalets flikar över asfalten.

Två dagar senare promenerar jag i Västberga industriområde, på väg till en visning i en kollegas ateljé. Vid kanten av ett Gunnebstängsel ligger en död mås, som i mina ögon ser identisk ut med den tidigare måsen. Där finns visserligen inget bananskal, men vingarna ligger utbredda och kroppen ser så tung ut, som om fjäderdräkten har en dold stomme av sten. Plötsligt blir jag skrockfull: vad betyder det här? Hur ofta promenerar man rakt på stora döda måsar med bara två dagars mellanrum, mitt i en storstad? Är detta ett tecken, ett varsel? Jag bestämmer mig för att om jag inom den närmaste tiden råkar passera ännu en död mås så kommer det att betyda någonting, antagligen att en stor olycka väntar. Tredje gången gillt, som det heter. Bara två timmar senare är jag på väg hem från ateljévisningen. I vägkorsningen stannar jag till ett ögonblick, funderar på om jag ska ta till höger mot tunnelbanan eller till vänster mot bussen. Precis när jag bestämmer mig för att gå mot bussen blickar jag ner på marken och där ligger den tredje döda måsen. Vingarna brer ut sig i diket intill trottoarkanten. Som om den dött mitt under sin sista flygtur.

När den första förvåningen lagt sig lugnar jag mig med att om synen av tre döda måsar, inom loppet av ett par dagar, nu verkligen är ett tecken, så varför skulle det betyda just olycka? Symbolen för död kan också rymma många positiva tolkningar: förändring, släppa taget om något eller bara låta livet gå vidare som det vill. Därefter försvinner känslan av en slags utsatthet och mina tankebanor tar nu istället en förnuftigare form. Plötsligt är jag helt övertygad om att någon lagt ut rättgift och att måsarna, som äter det mesta, förstås blivit förgiftade och tvärdöta. Jag har ju till och med nyligen läst en artikel om problemen som de ständigt ökande stadsråttorna orsakar.

En gång såg jag ett TV-inslag där en person låg djupt avslappnad på en brits. På en stol intill

satt en hypnotisör med intentionen att locka fram upplevelser från tidigare liv. Personen på britsen berättade, i ett dvalaliknande tillstånd, känslösamt om minnen av att långsamt drunkna, att inte få luft, inte kunna andas. Hypnotisören nickade nöjt och tillsammans slog de senare fast att bevisen var överväldigande. Det rädde för dem ingen tvekan om att detta var minnen från en drunkningsolycka i ett tidigare liv.

Nattliga drömmar är fyllda med symboler, som bara den drömmande kan förstå betydelsen av. Psykoanalytikern C G Jung talar om att det också finns arketypiska symboler som härrör från vårt kollektiva minne. Jag tänker på TV-programmet med hypnotisören och symbolerna som visar sig under både sömn och vila. Om någon drömmer att den drunknar, tolkas drömmen i regel som att den sovande personen i vakentillståndet, lever ett liv där den känner att den symboliskt drunknar av krav eller upplever sig kvävd av en viss situation. Varför tolkar inte hypnotisören i TV-programmet den vilande personens bilder som just drömmar och symboler? Varför skulle symbolerna upphöra att vara symboler för att istället övergå till fakta och bevismaterial bara för att personer är under djupavslappning istället för att sova och drömma?

Möten med ting som sätter tankar i rörelse finns omkring oss natt som dag. Vare sig vi är fullt vakna, vilar eller sover djupt möter vi dem, dras mot dem, hämtar själva upp dem för att berätta vår historia. Symbolerna kommer inte till oss. Det är vi själva som går och hämtar dem.

Kanske är förklaringen till mina möten med de döda måsarna att jag lade märke till dem för att de väckte något hos mig. De fick mig till exempel att tänka på att jag har gjort tre separata konstverk som föreställt just olika fåglar:

Första fågeln, Råka:

Titeln är tvetydig och syftar till både verbet och substantivet. Råkan, den svarta korpens släkting, som lyfter från marken och själva mötet, att råka något, som håller oss kvar på marken. Idéer och önskningsar som vill stiga står i motsättning till de praktiska hinder vi möter: våra livsbetingelser och kamp med att förstå världen ifrån underläge.

Andra fågeln, Venus.

I verket VENUS finns kopplingar såväl till den danske författaren Peter Høegs beskrivning av människans önskvärda liknelse med babyuggen, vilken med sin rundade botten automatiskt tippas upp efter att ha fallit, som till renässansmålaren

Råka, 2017, Karin Häll.

Botticellis välkända verk VENUS FÖDELSE. Min tolkning av Botticellis verk rymmer frågor om återuppbyggnad, söndrande och trasighet. Vardagliga material som krossat porslin leder tankarna till ägg- och snäckskal. De röda målade strimmorna påminner om Venus långa hårslingor. Med destruktivitet och konstruktion som utgångspunkt skildras faser av förnyelse.

Tredje fågeln, Duva:

En överdimensionerad duva som slagit sig ner bland kvistar och kastruller speglar en dubbelbottnad nyhetsspridning. Duvan, en representant för postgång, fredssymbol och helig budbärare, men också en avskydd spridare av smuts, bakterier och sjukdomar.

Fågeln är onekligen en symbol som jag tycks söka upp. När jag funderar på varför minns jag den starka sorgen och vad jag skrev för många år sedan, efter att min bror gått bort i lungcancer:

Innan du dog berättade jag för dig att det skulle gå bra för mig. Jag sade det därför att jag visste att det var sant och för att du skulle kunna ta del av den glädje som någonstans mycket långsamt sökte mig. Det var en kall försommar-dag och du bredde ut din kavaj på gräset så att vi kunde sitta på den. Jag stod upp och tittade ned på rörelserna, hur du omsorgsfullt vek ut ärmarna och hur de två skrynkliga fickorna påminde om dina lungor där luften snart skulle ta slut. Jag tänkte att ovanifrån liknade kavajen en mörk sorgfågel och att din och min plats på jorden just nu måste vara på den.

Det är som om minnet av min brors lite skrynkliga mörka kavaj har stannat kvar som en brännande bild av den stora tomheten efter en förlust. Hur kavajen låg där, alldeles platt och utbredd på marken, som en överkörd, redan död fågel. En kavaj utan kropp är som en bil som inte längre har någon förare eller som om ett par snedgångna skor som någon precis har klivit ur och lämnat för gott. Eller som en fågel som aldrig någonsin mer ens kan lyfta sitt platta huvud från marken.

Vem är jag när jag simmar mig fram mellan flytande riktmärken? Vad är det som jag väljer att se?

Jag tänker på när jag är nitton år och precis har flyttat till Stockholm. Osäkerheten som försöker samsas med viljan att klara av att bygga ett vuxenliv. Någon jag träffar, som är känd för att vara en mycket skicklig astrolog, erbjuder sig plötsligt att ställa mitt horoskop. Utan att tveka tackar jag ja direkt.

Det tar en hel förmiddag att få tag i alla uppgifter som tydligen krävs för att göra ett horoskop. Mamma minns bara att jag föddes kring elva-tiden, men det räcker inte för astrologen. Alla siffror måste vara exakta. Efter lång väntetid i en telefonväxel svarar äntligen rätt person på den gamla förlossningsavdelningen. Det känns spöklikt att höra siffror läsas upp ur en gammal journal, nästan som om siffrorna är mitt verkliga DNA.

Det tar någon vecka innan det plötsligt dimper ner ett tjockt, stort kuvert i min brevlåda. Jag öppnar det och tar fram en hel bunt med A4-papper. Sidorna är ihopknutna med ett blått yllegarn till en slags tidning. Jag sätter mig att läsa och söker intensivt efter ledtrådar till vem jag kan vara. Läsningen är direkt häpnadsväckande. Överrumplad bläddrar jag fram och tillbaka, läser om allt igen. Studerar astrologens märkliga teckningar på trianglar och cirklar, korsade av långa linjalstreck med små petiga siffror. Där finns, förutom de långa, utförliga textavsnitten, symboler för eld, vatten, jord och luft. Stjärnhus, planeter, ascender. Hur kan det stämma så bra? Det här är ju jag. Jag känner igen mig i precis allt. Styrkor, svagheter, karaktärsdrag faller plötsligt på plats och materialiseras till något med siffror som föddes på ett BB för länge sedan och som sedan utvecklades till just mig.

Ännu en vecka går innan astrologen, eller Guss, som han helst vill bli kallad, ringer. Guss låter stressad. Han har precis upptäckt att han råkat skriva in fel födelsedatum i horoskopet han skickat till mig och förklarar att absolut ingenting av det han tidigare räknat ut gäller, men inom kort kommer jag att få mitt riktiga horoskop som han nu i stället jobbar intensivt med. När jag några dagar senare får det nya horoskopet i brevlådan händer något. Jag läser, noterar att det är anorlunda än det förra, men att det egentligen inte spelar någon som helst roll. Om jag vill så stämmer det här precis lika bra. Jag ser ett kryddskåp framför mig och föreställer mig hur någon står och lagar mat. Lite salt här, lite timjan där, en nypa socker till desserten och kanske en sked het chili till huvudrätten. Jag tycker plötsligt att hela Guss verksamhet är som ett allmänt skafferi med matvaror som vi alla har hemma. Man kan ju bara blanda dem lite som man tycker. Jag köper en astrologibok för att försöka förstå horoskopets regelverk, men frågorna hopar sig och svaren står inte i boken: När inträffar den exakta tidpunkten

för stjärnor och planeter att börja påverka ett nyfött barns liv? Det tar tid, många minuter, för ett barn att tränga sig ut ur en kvinnas sköte och hur är det då möjligt avgöra en exakt tidpunkt för födelsen som ju onekligen krävs för att fastställa ett horoskop? Inträder de astrologiska egenskaperna direkt när bara barnets huvud syns eller måste hela kroppen ha kommit ut? Är det innan eller efter att navelsträngen klippts? Och hur kan

mammans tunna hudlager över hennes mage hindra det ofödda barnet från planeternas starka påverkan när ett betongtak, en djup gruva eller en djurhud uppenbarligen inte kan göra det när barnet väl är fött? Jag är nitton år och känner mig som om jag är borttappad mitt i livet, men tack vare astrologen Guss misstag har jag just insett att de riktmärken jag söker måste jag nog själv leta upp.

Venus, 2018, Karin Häll.